

PRESSEMEDDELELSE NR. 16/23

Luxembourg den 26. januar 2023

Domstolens dom i sag C-205/21 | Ministerstvo na vatresjnite raboti (Politiets registrering af biometriske og genetiske data)

Systematisk indsamling af biometriske og genetiske data om enhver sigtet person med henblik på politimæssig registrering er i strid med kravet om at sikre en øget beskyttelse i forbindelse med behandling af følsomme personoplysninger

Inden for rammerne af en straffesag om skattesvig indledt af de bulgarske myndigheder blev V.S. sigtet for at have deltaget i en organiseret kriminel gruppe, der havde til formål at opnå berigelse, med henblik på i forening at begå lovovertrædelser i Bulgarien. Efter at der var blevet rejst sigtelse, opfordrede det bulgarske politi V.S. til at medvirke til, at der blev indsamlet og registreret billed- og fingeraftryksoplysninger om hende, og at der blev udtaget en prøve med henblik på fastlæggelse af hendes DNA-profil. V.S. nægtede at medvirke hertil.

Under henvisning til den nationale lovgivning, hvorefter der kan foretages »politimæssig registrering« af personer, som sigtes for en forsætlig lovovertrædelse, der retsforfølges ex officio, anmodede politimyndighederne Spetsializiran nakazatelen sad (særlig domstol i straffesager, Bulgarien) om at anordne tvangsmæssig gennemførelse af indsamlingen af genetiske og biometriske data om V.S. Politimyndighedernes anmodning var alene vedlagt en kopi af kendelsen om sigtelse og den erklæring, hvori V.S. tilkendegav, at hun ikke ville medvirke til indsamlingen af disse oplysninger.

Denne domstol var i tvivl om, hvorvidt den bulgarske lovgivning, der fandt anvendelse på denne »politimæssige registrering«, var forenelig med direktiv 2016/680¹, sammenholdt med Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder (herefter »chartret«), og forelagde derfor Domstolen en anmodning om præjudiciel afgørelse.

I dommen præciserer Domstolen først de betingelser, hvorunder politimyndigheders behandling af biometriske og genetiske data kan anses for hjemlet i national ret i den forstand, hvori udtrykket er anvendt i direktiv 2016/680. Domstolen tager derefter stilling til anvendelsen af det i dette direktiv nævnte krav vedrørende behandlingen af den kategori af personer, om hvem der er væsentlig grund til tro, at de er involveret i en strafbar handling, og til overholdelsen af retten til effektiv domstolsbeskyttelse og retten til uskyldsformodning i det tilfælde, hvor den nationale lovgivning giver den kompetente nationale ret mulighed for at tillade tvangsmæssig indsamling af disse oplysninger, som ifølge EU-lovgiver skal anses for »følsomme«. Endelig udtaler Domstolen sig om spørgsmålet om,

¹ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2016/680 af 27.4.2016 om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med kompetente myndigheders behandling af personoplysninger med henblik på at forebygge, efterforske, afsløre eller retsforfølge strafbare handlinger eller fuldbyrde strafferetlige sanktioner og om fri udveksling af sådanne oplysninger og om ophævelse af Rådets rammeafgørelse 2008/977/RIA (EUT 2016, L 119, s. 89).

hvorvidt den nationale lovgivning om systematisk indsamling af disse oplysninger er forenelig med bestemmelserne i direktiv 2016/680, som vedrører behandling af sådanne oplysninger, under hensyn til de deri fastsatte principper.

Domstolens bemærkninger

Indledningsvis fastslår Domstolen, at direktiv 2016/680, sammenholdt med chartret², skal fortolkes således, at **den behandling af biometriske og genetiske data, som politimyndighederne** i forbindelse med efterforskningsaktiviteter **foretager** med henblik på at bekæmpe kriminalitet og opretholde den offentlige orden, **er hjemlet** i national ret, når denne indeholder et **retsgrundlag, som er tilstrækkelig klart og præcist** til at tillade den nævnte behandling. Den omstændighed, at den nationale retsakt, der indeholder et sådant retsgrundlag, i øvrigt henviser til databeskyttelsesforordningen³ og ikke til direktiv 2016/680, kan ikke i sig selv rejse tvivl om, hvorvidt der foreligger en sådan tilladelse, for så vidt som det på en tilstrækkelig klar, præcis og utvetydig måde fremgår af fortolkningen af samtlige gældende bestemmelser i national ret, at den omhandlede behandling af biometriske og genetiske data er omfattet af dette direktivs anvendelsesområde og ikke af databeskyttelsesforordningen.

I denne forbindelse bemærker Domstolen, henset til den omstændighed, at den relevante nationale lovgivning henviser til de bestemmelser i databeskyttelsesforordningen, der regulerer behandlingen af følsomme oplysninger, og samtidig gengiver indholdet af bestemmelserne i direktiv 2016/680, som omhandler behandlingen af de samme oplysninger⁴, at **disse bestemmelser ikke har et identisk indhold**. Selv om en behandling af følsomme oplysninger, der foretages af de kompetente myndigheder, bl.a. **med henblik på at forebygge og afsløre strafbare handlinger**, som er omfattet af direktiv 2016/680, **kun kan tillades, når det er strengt nødvendigt, og skal være omfattet af passende garantier og hjemlet i EU-retten eller i national ret**, indeholder databeskyttelsesforordningen et principielt forbud mod behandling af disse oplysninger og en liste over undtagelser. Selv om den nationale lovgiver inden for rammerne af det samme lovgivningsinstrument har mulighed for at fastsætte regler om behandling af personoplysninger med henblik på de formål, der henhører under direktiv 2016/680, og med henblik på de andre formål, der henhører under databeskyttelsesforordningen, er den forpligtet til at sikre sig, at der ikke er tvivl om, hvorvidt den ene eller den anden af disse to EU-retsakter finder anvendelse på indsamlingen af følsomme oplysninger.

Hvad endvidere angår en eventuel ukorrekt gennemførelse af direktiv 2016/680, som den forelæggende ret havde henvist til, fremhæver Domstolen, at dette direktiv **ikke kræver**, at de nationale bestemmelser, som tillader behandling af oplysninger, der er omfattet af direktivets anvendelsesområde, indeholder en **henvisning til det nævnte direktiv**. Domstolen præciserer, at når den nationale lovgiver fastsætter bestemmelser om, at de kompetente myndigheder kan foretage behandling af biometriske og genetiske data, som kan være omfattet enten af dette direktiv eller af databeskyttelsesforordningens anvendelsesområde, kan denne lovgiver af klarheds- og præcisionshensyn udtrykkeligt henvise dels til de bestemmelser i national ret, der sikrer gennemførelsen af dette direktiv, dels til databeskyttelsesforordningen, uden at være forpligtet til at nævne det omhandlede direktiv. **Når der foreligger en åbenbar modstrid** mellem de nationale bestemmelser, der tillader den omhandlede behandling, og de bestemmelser, der synes at udelukke en sådan behandling, **er den nationale ret imidlertid forpligtet til at fortolke disse bestemmelser på en sådan måde, at den effektive virkning af direktiv 2016/680 bevares**.

Derefter fastslår Domstolen, at direktiv 2016/680⁵ og chartret⁶ **ikke er til hinder for en national lovgivning, hvorefter den kompetente straffedomstol** i tilfælde af, at den person, der er blevet sigtet for en forsættlig

² Artikel 10, litra a), i direktiv 2016/680, sammenholdt med chartrets artikel 52.

³ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2016/679 af 27.4.2016 om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger og om ophævelse af direktiv 95/46/EF (generel forordning om databeskyttelse) (EUT 2016, L 119, s. 1, herefter »databeskyttelsesforordningen«).

⁴ Henholdsvis databeskyttelsesforordningens artikel 9 og artikel 10 i direktiv 2016/680.

⁵ Artikel 6, litra a), i direktiv 2016/680.

⁶ Chartrets artikel 47 og 48, der fastsætter henholdsvis retten til effektiv domstolsbeskyttelse og retten til uskyldsformodning.

lovovertrædelse, som retsforfølges ex officio, nægter frivilligt at medvirke til indsamling og registrering af biometriske og genetiske data om den pågældende, **er forpligtet til at tillade den tvangsmæssige gennemførelse af denne indsamling uden at have mulighed for at foretage en vurdering af, om der foreligger alvorlige grunde** til at tro, at den pågældende har begået den lovovertrædelse, som vedkommende er sigtet for, for så vidt som den nationale ret **efterfølgende sikrer en effektiv domstolsprøvelse af betingelserne for den nævnte sigtelse**, som tilladelsen til at foretage denne indsamling udspringer af.

I denne henseende fremhæver Domstolen, at **medlemsstaterne** i henhold til direktiv 2016/680⁷ **skal sikre, at der foretages en klar sondring mellem oplysningerne om de forskellige kategorier af registrerede**, således at den samme grad af indgreb i de registreredes grundlæggende ret til beskyttelse af personoplysninger ikke rammer dem forskelligt, uanset hvilken kategori de tilhører. Denne forpligtelse er imidlertid ikke absolut. I øvrigt præciserede Domstolen, at for så vidt som dette direktiv omfatter den kategori af personer, om hvem der er væsentlig grund til at tro, at de har begået en strafbar handling, **udgør den omstændighed, at der foreligger et tilstrækkeligt antal beviser for, at en person er skyldig, i princippet en væsentlig grund til at tro, at den pågældende har begået den omhandlede lovovertrædelse**. Direktiv 2016/680 er således **ikke til hinder for en national lovgivning, hvorefter der skal ske tvangsmæssig indsamling af oplysninger om personer, i forhold til hvilke der foreligger tilstrækkelige beviser for, at de pågældende er skyldige i at have begået en forsætlig lovovertrædelse, som retsforfølges ex officio, og over for hvem der for dette forhold er blevet rejst sigtelse**.

Hvad angår overholdelse af retten til en effektiv domstolsbeskyttelse fremhæver Domstolen navnlig, at eftersom den kompetente nationale ret med henblik på at tillade en foranstaltning, der består i tvangsmæssig gennemførelse af indsamling af følsomme oplysninger om en sigtet person, ikke kan foretage en materiel prøvelse af de krav, der stilles til at rejse sigtelse, kan den omstændighed, at retten midlertidigt fratages muligheden for at foretage en vurdering af de beviser, der ligger til grund for sigtelsen mod den registrerede, vise sig at være begrundet under den indledende fase af straffesagen. En sådan kontrol under denne fase ville nemlig kunne hindre gennemførelsen af den strafferetlige efterforskning, hvorunder disse oplysninger indsamles, og i overdreven grad begrænse efterforskernes mulighed for at opklare andre lovovertrædelser på grundlag af en sammenligning af disse oplysninger med de oplysninger, der er indsamlet i forbindelse med andre efterforskninger. Denne begrænsning af den effektive domstolsbeskyttelse **er således ikke uforholdsmæssig, eftersom national ret efterfølgende sikrer en effektiv domstolsprøvelse**.

Hvad angår overholdelsen af retten til uskyldsformodning i forbindelse med en retsafgørelse, der tillader indsamling af de omhandlede oplysninger, bemærker Domstolen for det første, at for så vidt som denne indsamling i det foreliggende tilfælde er begrænset til kategorien af personer, hvis strafferetlige ansvar endnu ikke er fastslået, kan denne indsamling ikke anses for udtryk for, at myndighederne er af den opfattelse, at disse personer var skyldige. For det andet udgør den omstændighed, at den ret, som skal træffe afgørelse om, hvorvidt den pågældende er skyldig, ikke på dette trin af straffesagen kan vurdere, om de beviser, der ligger til grund for sigtelsen af den pågældende, er tilstrækkelige, en garanti for den pågældende om, at retten til uskyldsformodning vil blive overholdt.

Endelig konkluderer Domstolen, at direktiv 2016/680⁸ **er til hinder for en national lovgivning, der foreskriver systematisk indsamling og registrering af biometriske og genetiske data om enhver person, der sigtes for en forsætlig lovovertrædelse, som retsforfølges ex officio, uden at fastsætte en forpligtelse for den kompetente myndighed til at fastslå eller godtgøre dels, at denne indsamling er strengt nødvendig for at opfylde de konkrete formål, der forfølges, dels, at disse formål ikke kan nås ved foranstaltninger, der er mindre indgribende i den registreredes rettigheder og frihedsrettigheder**.

I denne henseende fremhæver Domstolen, at direktiv 2016/680 har til formål bl.a. at sikre **en øget beskyttelse med hensyn til behandling af følsomme oplysninger**, herunder biometriske og genetiske data, for så vidt som de

⁷ Artikel 6 i direktiv 2016/680.

⁸ Artikel 10 i direktiv 2016/680, sammenholdt med dette direktivs artikel 4, stk. 1, litra a)-c), og artikel 8, stk. 1 og 2.

kan indebære betydelige risici for de grundlæggende rettigheder og frihedsrettigheder. Det deri nævnte krav om, at disse behandlinger »kun [må] tillades, når det er strengt nødvendigt«, skal fortolkes således, at det definerer **strengere betingelser** for, at behandlingen af disse følsomme oplysninger er lovlig⁹. Endvidere skal rækkevidden af dette krav ligeledes fastlægges på grundlag af principperne for behandling af oplysninger, såsom **formålsbegrænsning og dataminimering**.

I denne forbindelse er en national lovgivning, som foreskriver systematisk indsamling og registrering af biometriske og genetiske data om enhver person, der sigtes for en forsætlig lovovertrædelse, som retsforfølges ex officio, principielt **i strid med dette krav**. En sådan lovgivning kan nemlig føre til udifferentieret og generel indsamling af data for størstedelen af de personer, over for hvem der rejses sigtelse, eftersom begrebet »forsætlig strafbar handling, der retsforfølges ex officio« har en særlig generel karakter og **kan finde anvendelse på et stort antal strafbare handlinger, uanset deres art og grovhed, de særlige omstændigheder i forbindelse med disse overtrædelser, den eventuelle forbindelse mellem den nævnte overtrædelse og andre verserende sager, tidligere kriminel adfærd eller den pågældendes individuelle profil**.

BEMÆRKNING: Gennem en præjudiciel forelæggelse kan retterne i medlemsstaterne i forbindelse med retssager, der verserer for dem, forelægge Domstolen spørgsmål vedrørende fortolkningen af EU-retten eller gyldigheden af en EU-retsakt. Domstolen træffer ikke afgørelse i den nationale retstvist. Det tilkommer den nationale ret at afgøre sagen i overensstemmelse med Domstolens afgørelse, der på tilsvarende måde er bindende for andre nationale retter i sager vedrørende en tilsvarende problemstilling.

Dette er et ikke-officielt dokument til mediernes brug og forpligter ikke Domstolen.

[Dommen](#) offentliggøres på webstedet CURIA på afsigelsesdagen.

Kontakt i Kontoret for Presse og Information: Gitte Stadler ☎(+352) 4303 3127.

Følg Domstolen online!

⁹ Under hensyn til de betingelser, der fremgår af artikel 4, stk. 1, litra b) og c), og artikel 8, stk. 1, i direktiv 2016/680.